

Návrh implementácie programových zámerov prijatých VZ MS z 18. a 19. októbra 2013 do pracovnej činnosti SLÚ, MS

Na základe uznesení Valného zhromaždenia Matice slovenskej, ktoré sa konalo 18. – 19. októbra 2013, a v súvislosti s prijatými programovými zámermi matičného programu na roky 2014 – 2017, predovšetkým v kontexte činností a pôsobenia odborných a vedeckých pracovísk MS si dovoľujem predstaviť a parciálne ozrejmiť aktívny vstup a možné formy plnenia vyššie uvedených zámerov v odbornej činnosti Slovenského literárneho ústavu MS v horizonte rokov 2014 – 2017.

Z uvedených zámerov sa, v kontexte odbornej činnosti pre prax SLÚ MS, javia ako aktuálne predovšetkým body 7, 8 a 11:

7) V záujme udržiavania a podpory duchovných a kultúrnych tradícií slovenského národa tak, aby ich neprekryla cudzia, v podstate komerčná „bulvárna kultúra“, podporovať regionálnu a miestnu kultúru; mládeži namiesto plytkej „pohodovej“ kultúry ponúkať kultúrne hodnoty, na ktorých vyrástol tento národ;

8) Inicovať zásadné zvýšenie prínosu matičnej vedy pre matičnú základňu, ale aj pre spoločnosť ako celok; premyslieť systém efektívnejšieho fungovania Vedeckého ústredia Matice slovenskej; matičnú vedu orientovať na problematiku slovenskej štátnosti, osobitne jej martinského štádia, dejiny Matice, zahraničných Slovákov, pôvodnú i mladú literatúru, pestovanie spisovného jazyka, tvorbu učebníc a učebných pomôcok; úzko pritom spolupracovať s Ministerstvom školstva a vedy; prídúpiť ku koncepcnému budovaniu Biblioteki Matice slovenskej;

11) Kvantitatívne i kvalitatívne rozšíriť spoluprácu so školami všetkých stupňov; iniciovať zakladanie matičných klubov na školách;

Plán odborných činností SLÚ MS reflektuje a ozrejmjuje vyššie uvedené vytýčené zámery činnosti MS do budúcnosti a v konkrétnych realizáciách sa zaväzuje ich i naplňovať a rozvíjať:

Ad7) + Ad11)

- V rámci podpory regionálnej a miestnej kultúry a sprostredkovania kultúrnych hodnôt mládeži, pripravuje SLÚ MS dlhodobý projekt tzv. „rotujúcich prednášok“ a prezentácií k vybraným významným výročiam národných dejín, ako i k pamätným dňom výročí osobností slovenského kultúrneho života, ktoré budú postupne ponúkané a realizované na stredných školách v regiónoch Slovenska, ako i v knižniciach či kultúrno-osvetových zariadeniach. Prezentácie a prednášky budú realizované už tento rok s výhľadom rozširovania a dopĺňania databáz do ďalších rokov. Gesciou uvedených aktivít je poverená pracovníčka SLÚ MS **Mgr. Zuzana Bukovenová**.

- Mladým, začínajúcim autorom sa v rámci činnosti SLÚ MS venujeme prostredníctvom prílohy SNN *Orol tatranský*, kde poskytujeme mladým autorom publikačný priestor, informujeme ich o možnostiach publikovania, či vyhlásených literárnych súťažiach; ponúkame odborné literárne témy spracované často formou populárno-náučných článkov, ktoré ozrejmujú čiastočne i niektoré výstupy z našej odbornej činnosti v rámci skúmania netradičných fenoménov v literatúre (satira, smútok, vtip v dielach slovenských a svetových spisovateľov, alkohol ako paralelný autorský idiolekt v tvorbe slovenských a svetových spisovateľov...), taktiež publikujeme reflexie na aktuálne kultúrne podujatia či udalosti. Gestorom SLÚ MS spomínanej činnosti je **Mgr. Marián Grupač**.

- Pravidelne organizujeme už tradičné podujatie Slovesná jar, v ktorého programe dávame čoraz častejšie aktívny priestor nielen mladým spisovateľom a básnikom, ale iniciujeme i exponovanie tvorby mladých výtvarníkov, hudobníkov i v rámci pôsobenia v konkrétnom regióne.

- Spoluprácu s vysokoškolským prostredím, predovšetkým so študentmi humanitných, či pedagogických fakúlt na Slovensku SLÚ MS rozvíja a realizuje v súčasnosti aj prostredníctvom literárnej súťaže Matičná esej, ktorá je tento rok tematicky orientovaná na osobnosť Andreja Hlinku.

Ad8)

- SLÚ MS má v tomto kalendárnom roku detailne a exaktne spracovaných niekoľko projektov, ktoré boli predložené v požadovanej forme a spracovaní na schválenie podpory rôznych grantových podporných systémov

- SLÚ MS v rámci svojej odbornej činnosti t. r. dokončí a ponúkne na publikovanie rukopis významnej publikácie s názvom *Súčasná slovenská literatúra po roku 1989*, ktorá predstavu-

je odzrkadlenie a potvrdenie výstupov z odbornej a vedeckej činnosti pracovníkov SLÚ. Elementárnym a prvotným zámerom projektu je vytvoriť systematický, kompaktný, odborný a relevantný dokumentačný, ale i hodnotiaci materiál, ktorý kompetentne, logicky a prirodzene predstaví a zhodnotí vývin, existenciu a smerovanie súčasnej slovenskej literatúry na Slovensku po roku 1989 do roku 2012 s akcentáciou na tvorbu mladých autorov. Projekt bude prezentovaný v niekoľkých výstupoch. Jednotlivé výstupy projektu o. i. prinesú exaktný monitoring literárnych súťaží a prehliadok na Slovensku v uvedenom, vytýčenom časovom úseku, ako doplnkový materiál, ktorý ozrejmuje publikačné pôsobenie a literárny vývin niektorých mladých autorov pred ich oficiálnym vstupom do intencií slovenskej literatúry vlastnou publikáciou. (Vzhľadom na skutočnosť, že počet autorov, ktorí by sme mohli obecné zaradiť do tzv. „mladej literatúry“, čiže utvoriť výber autorov ohraničených ich vekom do 35 rokov, ako sa obecné kategorizuje uvedená skupina napríklad pri účasti na literárnych súťažiach a prehliadkach na Slovensku, by predstavoval málopočetnú skupinu tvorcov a spracovanie údajov v heslách by malo v uvedenom projekte len nepatrnú dokumentačnú a výpovednú hodnotu, rozhodli sme sa spracovať v našom projekte údaje všetkých slovenských autorov v oblasti poézie a prózy - neškôr doplnených i oblasť literatúry faktu -, ktorí publikovali svoju tvorbu po roku 1989 a ktorí do obdobia konca roku 2012 mali vydané aspoň tri samostatné publikácie.)

- V rámci vytvorenej edície *Modrá katedrála* SLÚ MS pripravila koncepciu obnovy tradície tzv. „matičných debutov“, kde ponúka knižný publikačný priestor mladým debutujúcim autorom a výtvarníkom. Tento rok vyšiel v uvedenej edícii pilotný projekt – debutová zbierka básní mladej poetky Olgy Gluščíkovej s ilustráciami mladej výtvarníčky Márie Fúčelovej, ktorá taktiež ilustrovala májové číslo OT a pod gesciou SLÚ MS bola realizovaná i výstava jej aktuálnej výtvarnej tvorby. Jedinečnosť a originálnosť projektu, a nie menej i jeho význam v kontinuite do budúcnosti spočíva predovšetkým vo vytvorení relevantnej platformy pre prezentáciu súčasnej a aktuálnej tvorby mladých autorov - debutantov, ktorí majú tendencie vo svojej literárnej tvorbe pokračovať, a ktorých tvorba odráža skutočné umelecké a estetické hodnoty v kontexte súčasnej slovenskej literatúry. Projekt edície *Modrá katedrála* poskytuje mladým autorom ako jediný v súčasnosti na Slovensku možnosť vydať vlastnú knihu (debut) v renomovanom vydavateľstve s tradíciou vydávania debutových kníh takých autorov, akými boli napríklad Dominik Tatarka, či už spomínaný patrón literárnej súťaže Ján Červeň. Projekt taktiež oceneným autorom garantuje publikačný priestor v súčasných slovenských literárnych periodikách, či možnosť prezentovať sa na verejnosti v rámci autorských čítaní a besied. Na jeseň v spomenutej edícii vychádza publikácia podporená grantom MK SR „Chcem spráchať akýsi literárny hriech“ – Z denníkov Jána Červeňa, ktorú bude ilustrovať mladý výtvarník a kniha vychádza i v rámci spo-

lupráce SLÚ MS so Žilinskou univerzitou v Žiline, Fakultou humanitných vied, Katedrou media-
matiky a kultúrneho dedičstva.

- SLÚ MS sa parciálne zapojil i do realizácie knižného projektu *Po martinských uliciach* spracovaním jednotlivých komentárov a hesiel

- Do budúcnosti je úsilie SLÚ MS koncentrované predovšetkým na plnenie, rozvíjanie, udržiavanie v súčasnosti aktívnych (vyššie uvedených) činností a projektov s dôrazom na generovanie nových možných korporačných aktivít s redakciami literárnych periodík, vysokoškolskými pedagógmi, mimomatičnými odbornými a vedeckými inštitúciami doma, ale i v zahraničí, a to najmä v rámci plnenia konkrétnych úloh a zadaní v rámci slovenskej literárnej vedy prostredníctvom odborných, vedeckých, ale i populárno-náučných či osvetových výstupov.

V Martine, 10. Marca 2014, aktualizované: 9. septembra 2014

Mgr. Marián Grupač

Poverený riaditeľ SLÚ MS